

Egy feljelentés elő- és utóélete avagy Cinzanótól a Vilmoskörtéig

II.

SZELEPDUGULÁS

Lelkiismeretfurdalásosan írok most egy olyan év történetéről, mely sorunkat végtelenen meghatározta. Nem biztos ugyanis, hogy akik olvassák, ugyanazt látják, amit szeretnék. A Mozgó Világ történetéhez és nálamnál is későbbi historiájához más adalékok is szükségesek. A legfontosabb, hogy miért hozták létre (hiszen létezett már jó néhány irodalmi, művészeti, valóságfeltáró lap), ha a kezdetektől olyan sok támadás érte, miért lett periodikumból kéthavi, majd havonta megjelenő újság? Miért kell művészi módon megalkottatni egy botránykövet, amit azután már botrányosabb lenne megsemmisíteni! Mindezekre olykor burkolt, máskor egészen nyílt válaszokat kapott a szerkesztőség, mint ahogy az egész fiatalnak titulált művészeti értelmiség is. Máig is jól emlékszem a kultúrpolitika egyik, végzettségénél fogva is irodalombarát képviselőjére, aki — minthogy a lapot és munkatársaimat védtem szokásos értékelési beszámolómon — megjegyezte: Ne értsem félre a helyzetet, nem azért hívtak oda, hogy meghallgassák a beszámolómat, ámde, hogy elmondhassák kritikáikat. Kit miért fizetnek. Bűnöm csupán annyi, éppen ezért, hogy nem fogtam fel: aki társadalmi módszerként elfogadja a cinizmust, előbb-utóbb hozzászokik használatához. Ráadásul egy cél érdekében, és ezek szerint erkölcsösen.

Legújabb kori historiáinkban is van azonban korszakolás, aszerint, hogy bármiféle uralkodó rezsim mit akart. A sajátos módon konszolidált hatvanas években a kultúrpolitika még nem tartotta feltétlenül szükségesnek, hogy odafigyeljen a generációs torlódásra, mert — a kiegyezéses klasszikus nemzedék mellett az '57 utáni elkötelezettek is nagy sikerű műveket alkottak, miközben egy már krisztusi korba érkező — több csoportra is osztható — társaság nehezebben édesedett hozzá a kompromisszumokhoz. Jellemző tünete volt ennek az időszaknak, hogy a nagy csinnadrattával megrendezett 1969-es lillafüredi találkozót olyannyira sikertelennek minősítette a pártvezetés, hogy legközelebb, Hatvan városában már nyoma sem volt a negédeskedésnek, amikor ismét összeröfentették az úgynevezett ifjú írókat, sokkalta inkább burkolt és nyílt fenyegetéseknek. Ez utóbbiról magam akkor, 1972-ben a Dél-magyarországban írtam, nem tudva arról, hogy — mint azt Mózsi Ferentől megtudtam — pro domo volt: tiltatott minden a nyilvánosság számára. Kiderült, hogy a Mozgó Világ továbbra is csak rendszertelenül jelenhet meg, és a kiadásával megbízott ifjúsági szervezetnek sincs olyan művészeti programja, amelyet el lehet fogadni.

A hetvenes évek közepére megváltozott a szituáció: lehetségessé vált a párbeszéd is, amelyet főként a központi irányítás kezdeményezett. Sokan — így jómagam is — híve lettem annak, hogy a létrehozott vagy -hozandó

ifjúsági művészeti csoportoknak akkor is hivatalosan elismert bázisokra van szükségük, ha társadalmi és politikai véleményük nem is egyezik a fenntartókéival. Ebben az időben ugyanis már három szintéren folyt a küzdelem: a támogatás és tiltás mellett a türés fogalmával is számolni kellett. Mindkét félnek. A politika irányítóit a kívülről megbuktatott reformgazdaság is elég nehéz helyzetbe sodorta, melyről el kellett terelni az országos figyelmet. A fiatal értelmiség figyelmét egyszerűbb volt azzal lekötöni, hogy — ha korlátozott mértékben is — hozzáférhet jogaihoz, s így sok minden engedélyezett. Évek múltán jöttem rá, hogy mindez egy olyan elavult lokomotív közlekedtetéséhez volt fontos, melynek elrozsdált kazánja, ha tovább feszül, nem tudja a nyomást kibírni. De csak 1980 végén hallhattam saját írói és szerkesztői fülemmel, hogy megszűnt az a „szelepfunkció”, melyet művészeti és szociológiai csoportosulásoknak, avagy éppen a mindezeket egységesítő Mozgó Világnak szántak.

A szellem tehát éppenséggel nem a palackból szabadult ki, hanem a központilag rendszeresített intézmények tartályából, a különben mindig ellenőrzött szelepeken át. S történt mindez akkor, amikor a „magas” politikában is újabb meg újabb harcok kezdődtek, vagy éppen folytatódtak, s nem tartozott a hálás feladatok közé valakinek továbbra is védeni a fiatal művészet hadállásait. Ilykor azért nem, mert leírt, lefestett, pódiumra vitt gondolatai voltak túl radikálisak, másszor, mert nem a közérthetőségge degradált tartalmat választotta azok kifejezéséhez.

FELGYORSULT IDŐBEN

Minden történet azért emberi história is egyben, hogy elérje majdan végkifejletét. Ám az is igaz, hogy a kulisszatologatók a színpad háttérében nem mindig értik, mit súgnak az előtérből Poloniusnak, mint ahogy Hamlet is idegbajt kapna, ha nem érkezne meg időben a szellem. Végeredményben mindegy, csak az a fontos, hogy a néző ne sejtсен semmit. Mégsem árt, ha valamit tud a „deus ex machináról” is. Arról például, hogy — az előbb föl-soroltakon kívül — mi határozhatta meg a Mozgó Világ sajátos helyzetét, ha úgy tetszik, politicatechnológiailag, kezdetektől fogva, de különösen az 1980-as évben! Ami történt, ugyanis az szoros összefüggésben volt mindig a többszörös felügyelettel.

Az Illyés Gyula verscímét viselő lap elsősorban a KISZ KB orgánuma-ként kapott működési engedélyt, s ezt impresszumában is kénytelen volt hirdetni. Az ifjúsági szervezet és annak kulturális vagy agit-propaganda osztályai azonban éppúgy alá voltak rendelve központilag az MSZMP illetékes szerveinek, mint ahogy a második számú felügyelő szerv, a minisztérium, vagy miként az egyes helyi pártapparátusoknak a tanácsiak és a KISZ-esek. Előállíttatója, az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat is ugyanezen szisztémán alapult, nemkülönben pedig azoknak a nyomdáknek politikai mechanisztikája, hol éppen készült a lap. Természetszerűleg, ezeknek a nyomdáknek párt-, állami, KISZ-es és szakszervezeti vezetői sem képezhettek kivételt az alól, hogy felelősséggel viseltesenek, mit nyomatnak, köttetnek — tegyük tehát fel, hogy jobban függtek — a fővárosban is — egy-egy kerületi főnöküktől, mint a felsorolt szervevtől, ugyanakkor legalább annyira a budapesti párt-, KISZ-, szakszervezeti bizottság illetékeseitől is. Ha még hozzávesszük mindehhez,

hogy kulturális lapok tekintetében gyakorta alakultak ki viták a sajtóval és a kultúrával megbízott titkárok stb. között, akkor érthető, hogy bármely közleményért bárki felelősségrevonást követelhetett, más ellenőrző szervekről és intézményekről nem is szólván. Ennek az örült logikának folytán máris jobban érthető, hogy — mondjuk — a budapesti KISZ-bizottság munkabizottságának három tagja miért és hogyan merete megtenni följelentését, melyről a lapot finanszírozó KISZ KB illetékesei csak az utolsó percben értesülhettek. (Mellesleg, ugyanilyen képtelenség volt, hogy az Írószövetség felügyeletileg ugyanúgy alá tartozott a kerületi bizottságoknak, mint azok papír szerinti föltételeinek, vagy hogy a Tájékoztatási Hivatal is hasonló gondokkal küzdött!) S akkor még kevésbé utaltunk arra: miként küszködtek vidéki folyóiratok és — sok esetben — vallási lapok!

Ám vissza a Mozgóhoz! Az a szerkesztőség, mely a havilaphoz toborzódott, 1980 nyarán már nem hátrálhatott meg. Főszerkesztője is csupán belekénytelenkedett egy kompromisszumba.

AZ ARANYÉREMESŐ SARÁBAN

Csak a nyár perzselte levelek hulladoztak, amikor megérkezett a telefon-üzenet a KISZ KB-ból, melyben addigra új munkamegosztás alakult ki. Barabás János, ki éveken át harcolt a folyóiratért, s különösen annak szociográfiai rovatáért, más állásba ment. Az első titkár, Maróthy László pedig — csak pletykából tudtuk — a sikeres, ámbár csonka moszkvai olimpia után fontosabb pozícióhoz szeretett volna jutni, és csak arra várt, hogy a számára immár kényelmetlenné vált Mozgó Világot megregulázza, mert a szervezetet továbbra is amiatt érte a legtöbb támadás. Mindazok, akik a fiatal művészetet, értelmiséget támogatták inkognitóban, elfogadható javallattal voltak nyári számaink botrányosnak kikiáltott közleményei után. A szerkesztőségben kisebbfajta lázadás tört ki, amikor beleegyeztem abba, hogy az imprimatúrát elküldöm a kulturális osztálynak. Csak akkor nyugodtak meg a kedélyek, amikor megtudták, hogy eredetileg — voltak fenyegetések is — a kéziratokról lett volna szó. Ám T. O., azaz Olvasónk, mindazok után, hogy észrevehettek: már a nyomdában is mások fürkésztek a lapot, mint a KISZ KB alkalmazottjai — mennyivel több volt megint az esély a túlélésre így is! Akkori logikám szerint. Attól kezdve pedig csupán — ha már kérték — azt a kinyomandó példányt postáztattam, melyen változtatni már több százezer forintjába kerülhetett az ifjúsági szervezetnek és vállalatának.

Valószínűleg sokat meditáltunk Bikficcel, vizslámmal is akkor, a városligeti őszben. Beke Lászlótól készültünk közölni egy Hajas Tibor-esszét, annak miján, hogy a művész elhunyt autóbalesetben. Hajnóczy egyre-másra hozta botránygyanús, kitűnő novelláit, amikor arra kellett fölszenderegni, hogy az Egyetemi Nyomda igazgatója, Sümeghi Zoltán föl akarja mondani a Mozgó Világ előállítására kötött kiadói szerződést. Petrus Györggyel, az Ifjúsági Lapkiadó igazgatójával ezek után volt szerencsém végighallgatni az üzemi négyszög (párt-, állami, szakszervezeti és KISZ-vezetők) monológjait, hogy folyóiratunk munkás tárgyú szociográfiáiból levonatokat készítenek a tipográfusok, s ezzel megmérgezzük az üzem légkörét. A botrány egyébként Hajnóczy Péternek egy (éppen mint volt nyomdai melósnak) kised novellájá körül tört ki, mely *Ősztönző elem* címmel később már kötetben is megjelen-

hetett. Pedig ártatlan kis írás volt: csupán arról volt szó benne, hogy egy elhanyagolt nyomdában dolgozó fiatalembernek nincsen semmi sikerélménye, ráadásul környezetének sem, ezért, amikor egy nagyot sikeredik csinálnia az üzemi vécében, azt ott hagyja — s attól fogva mindenki jobban érzi magát. A lap — természetesen — szedés utáni állapotában volt még, csak a nyomdán belül tudhatta valaki, hogy miről is szól.

Az Egyetemi Nyomda akkoriban vállalkozott arra, hogy kiadjon egy képes bibliát, mely nem éppen a megszokott szentképeket tartalmazta. Utalnom kellett erre is. A KISZ-titkár szerint azonban arról nem készültek levonatok, nem érdekelte annyira a munkásokat. A tárgyalások végén abban egyezett meg a szerkesztőség, a vállalat és a nyomda, hogy fölmondási időnek nézhetünk elébe, majd fölkérést kaptam, hogy cseréljem ki az inkriminált írást. A szerző nem volt boldogtalan: díjat kapott, mi meg tőle engedélyt a cserére. Hajnóczy paksamétányi tárcanovellát hozott be, amelyből *A kéz* címűt választottuk ki pótlásul. Az Ifjúsági Lapkiadó és a KISZ KB vállalta a többletköltséget, mellyel az ív teljes kicserélése etc. járt. A politikai expressz azonban tovább robogott: a SZOT országos kongresszusán a Franklin Nyomda „egyszerű” szakszervezeti küldöttnöje — mert Kádár János jelenlétében hozzászólni — kikéri a munkásság nevében azt a cikket, mely természetesen még nem is jelent meg. Nevezett Zombori Ildikónak, akit Alexa Károly azonnal fölhívott, ugyanilyen természetességgel, volt külön telefonvonala, ami még akkortájt sem járt volna minden nyomdai dolgozónak.

HÁROM A MAGYAR IGAZSÁG

Úgy emlékszem, november 18-án vagy 19-én, mert nem tudom, hogy Jenő vagy Erzsébet napján, maga Maróthy László kéretett magához. A beszélgetésről nem készült jegyzőkönyv, de halálomig őrzöm ennek is emlékeztétét. Az első titkár figyelmeztetett arra, hogy a *Mozgó Világ* működésével kapcsolatban többször is kifogásokat emeltek bizonyos munkatársaim — elsősorban Alexa Károly és Berkovits György — ellen, s hogy lapértékelésen számtalanszor hívták fel figyelmünket működésünk politikai veszélyeire. Közölte velem azt a tervét, hogy a folyóiratnak jobb volna, ha újra kéthavivá válna, s amennyiben egyetértek vele, szerkesztőbizottságot neveznek ki ismét fölé, melynek — hogy verseket is tudjak végre írni — magam lehetnék a főnöke, magasabb fizetéssel. Örkeny jutott eszembe akkor arról, hogy mi csak magunk elé nézünk, Berkovits, aki elküldött a franckarikába, mert éppen akkor állítottam meg a „Nyujork” előtt, amikor családi gyász érte, s én egy memorandum aláírása miatt könyörögtem, hogy miként írjak jelentést, mert nélküle nem tudnék tovább lapot csinálni; a válságstábként redakciózó egész szerkesztőség. Az, hogy a lap miatt vállaltam KISZ KB-tagságot is — majd minden megvilágosult.

Becsületszavamra vállaltam, hogy nem csinálok botrányt, ha nem zúzzák be az új számot, és a szerkesztőségből kineveznek helyettem valakit, éppen-séggel talán Reményi József Tamást. Visszafejlesztésről pedig szó sem lehet, mert akkor valóban botrány lesz. Az első titkár minderre szavát adta, megnyugodva mentem át a reprezentatív szökőkút mellett, a portásfülkén túlra is, majd egy kettős villamossal a Kossuth térig, hogy a Nimród sörözőjében egy fröccsel leöblítsem mindazt, ami még a torkomba szorult. Aztán

— beszélve feleségemhez — át a Mozgó Világba. Volt egy kis vita — néhány órás —, hogy jobb volna vállalni a botrányt, de aztán hallgatott rám munkatársaim többsége, s ráadásul Reményi is, kivel együtt indultunk másnap a debreceni irodalmi napokra.

Türelmes Olvasóm, ha alólad még nem húztak ki hokedlit, netán iskolaszéket — nem tudhatod, mi történt egy óra múltán lélekben fölszabadult magammal! A telefonnak ugyanis az a szokása, hogy csörgökigyóvá is léphet elő: mint akkor. Annak az értelmiségnek, mely annyi minden elfogadására kényszerült, voltak ugyanis erkölcsös lényei, akik nehezen viselték el az etikátlanságot. Ketten is figyelmeztettek tisztességgel ugyanabból a székházból, hol a lap léte miatt lemondtam: máris le van adva az ukáz a bezúzásra, visszafejlesztésre. Kétségbeesve hívtam munkatársaimat: kit még a szerkesztőségben, kit barátaimnál, de többjüket elértem. Gondolkodtam a sajtótörvény adta lehetőségeken is. Mire lakásunkon összejöttek, már piszkozatként kész volt néhány fogalmazvány, ugyanúgy, mint az egy évvel ezelőtti tavaszi áhitatkor, midőn megszólalt szociográfiai rovatvezetőnk gyűrt hangja: Öreg, eszerint megint föl vagyunk jelentve?

A többi már csupán technikai kérdésnek bizonyult: a Tájékoztatási Hivatalhoz elküldeni egy pontos beszámolót arról, hogy ki és hogyan akadályozza a törvényekkel ellentétben a Mozgó Világ működését, ennek másolatait rövid levelek kíséretében postázni néhány helyre, valamint egy hosszabbat elküldeni a KISZ KB első emberének is. Aztán már csak lefeküdni, aludni, ébredni, összepakolni, debrecenizni. Még emlékezni a hajnali gyorsra, a bevezetőre, hozzászólni, kimenni a K-telefonhoz, hogy másnap hajnalban azonnal vissza Budapestre, mert Aczél György vár bennünket. Tehát: aztán aludni, virradni, taxizni, reggelizni a fővárosban egy bisztróban Reményivel együtt, gyalogolni a Parlamentig. Fölmenni, leülni, várni, mert valami külföldi küldöttség érkezett a Ferihegyre. Kóvályogni az alagsoron át egy étteremig, megrendelni a pacalt, otthagyni, mert várnak. Vészjóslatást bírni, reménykedni, megbeszélni, megtudni, mi is volt a cél, hogy nem zúzzák be, nem fejlesztik vissza, de gondolkodni kell azután, ha majd a JAK is jön, mely szintén ugyanaz, de a botrányt jobb kerülni.

UTÓHANGOK

Mindenki másként emlékezik. Ha egy gyík farkára valaki rálép, az leszakad, s nem tudható, hogy mire emlékszik az a kis furcsa micsoda, amely majd éppoly eleven része lesz e hullőnek, mint elődje. A gyík bizonyosan gyorsabban felejt, az is, aki megcsonkította. S vannak egyéb körülmények is: milyen volt a fű, a hangyák mennyire nyüzsgöttek. Arról sokáig elmeditálgattam, hogy mi történik, ha akkor, amikor végül is összejött a Mozgó Világ egész szerkesztősége, nem figyelmezek a felhangokra: vagy irányvonalat változtatok, vagy pedig más vigye tovább a lapot! Máig is úgy érzem, az volt becsületesebb, hogy megértettem, amit aztán 1980 végén megírtam irodalmi levélként is a kultúrpolitikusnak: nincs további erőm. Az elvárásolt kastélybeli tükrökre emlékeztettem, melyekben torznak bizonyulhat egy szép, egészséges arc, de ugyanígy egészségesnek és szépnek az, ami eleve eltorzult.

Aczél György 1980 decemberében — leveletem megelőzően — egymás után fogadta a JAK vezetését, majd a Mozgó Világ egész szerkesztőségét.

Minden mondatán átütött, hogy tudatosítsa bennünk: megmentette a folyóiratot, ezért elvárja, hogy éles kritikáját együtt és külön-külön is ellenkezés nélkül hallgassuk végig. S ugyanígy hozta tudomásunkra, hogy irányváltoztatást kíván mindenkitől, de főként tőlem. Gondolkodási időt kértem, bár már előre tudtam, hogy erre képtelen lennék. Szerkesztőtársaim, de az egész redakció is amellet volt, hogy embereljem meg magam, s ha már annyiszor meg tudtam írni egy-egy vezércikket, míg a következő oldalakon éppen az ellenkezője bizonyosodott be — még utoljára megtehetném. Aztán ugyanott folytatjuk, ahol abba hagytuk, nem törünk meg. De ehhez már sem elég erőt nem éreztem magamban, sem elég cinizmust. Az év karácsonyára megírtam lemondóleveletemet, azzal a fenntartással, hogy az 1981-es első három számot még nevémmel jegyzem, s márciustól térek vissza az Élet és Irodalom szerkesztőségébe, ahol főmunkatársként örömmel fogadnak. Annyit azonban kikötöttem ismét, hogy csak akkor, ha azokból kerül ki az új főszerkesztő, akik a fennállásának ötödik évfordulóját ünneplő lap redakciójában voltak társaim.

Az élet kegyetlenül bizonyította, hogy sejtéseim nem voltak alaptalanok. Három családi temetés követte szinte végzetszerűen egymást: előbb édesanyám maradt egyedül, mert elhunyt második férje, másfél hónappal később feleségem édesapja, majd éppen ugyanilyen hathetes periódus után maga anyám is követte őket. Apósom éppen azon a februári napon halt meg, amikor a KISZ és a párt KB, s természetesen a vállalat képviselőinek jelenlétében zajlott ünnepélyes búcsúztatásom. Szerencsére mindazokkal, akik ismertek és szerették a Mozgót, sikerült megbeszelnem, hogy megalázónak érezném, ha ebben a helyzetben valamiféle kitüntetés kellene átvennem. Bármi nevetséges: ehhez is protekció kellett, így egy művészi kerámiát kívántak volna átnyújtani. Már bontottuk volna a konyakot, amikor titkárnőnk, a feledhetetlen Györgyi riadtan dugta be fejét az ajtórésein: Miklós, egy pillanatra, sürgős! A telefonban pedig feleségem kolléganőjének elszorult hangját hallottam: Siessen, ha lehet, mert Ilonka sírógörcsöt kapott, meghalt az édesapja. Titkárnőnk szótlánul nézett, látta, hogy remeg a kezem, s egy pohár konyakot tett elém. Fölhajtottam, s éppen mélyet lélegeztem volna, amikor kilépett a másik szobából a KISZ KB kulturális titkára, Köpfné, s megrovólag jegyezte meg: Miklós, mindnyájan rád várunk, te meg itt... Elnézést, mondtam, épp most halt meg az apósom. Ideges félkacaj volt a válasz: Na, és téged ez ennyire lesújt...?

A kerámiának még volt szerepe további életemben. Miközben temetési ügyeket intéztem, fülembé jutott a hír, hogy a Mozgó Világ márciusi számát néhány ismét merész — például a magyar narkomániáról szóló, és szíposok fotóival megtűzdelt szociográfia stb. — közlésünk miatt be akarják zúzni. Ezért, amikor a szerkesztőségi példányomat megkaptuk, azon nyomban postáztuk, széthordtuk, úgyhogy a helyszínre másnap érkező vállalati megbízottak csak néhányat tudtak elkobozni. Utcára, előfizetőhöz természetesen nem került. Ám már hiába írtam újabb tiltakozó leveleket mindenfelé, hiszen az impresszumban még az én nevem szerepelt, csak azt a választ kaptam, hogy már nem vagyok főszerkesztő, Reményi Jóska pedig azt, hogy még nincs ki-nevezve. Megértő Olvasóm, ezek után nem lett volna érdemes belépned itthoni dolgozószobámba, mert az a szerencsétlen művészi kerámia ezer darabban borította el a szőnyeget. Már csak ehhez volt erőm.

Egy kis türelem: közeleg a történet vége! Édesanyám április elején bekövetkezett halála után és a hamvasztása miatt — mert Kaposváron nincs ez

utóbbira lehetőség — elhúzódó temetése közti időszakban tartotta a KISZ azt a kongresszusát, mely a volt KB-tagokat búcsúztatta, és megválasztotta az újakat. Tudott dolog volt, hogy Maróthy László már megnyerte a politikai derbit, és a fővárosi pártbizottság első embereként folytatja áldásos tevékenységét. Minden úgy zajlott le, mint annak előtte, azzal a különbséggel, hogy jobbnak látták, ha ezúttal a művészeknek fenntartott helyek egyikére nem író — pláne költő, szerkesztő — kerül, hanem egy színész: Hegedűs D. Géza. Szerettem volna neki gratulálni a bankett konyakkal és Vilmoskörtével folyó kánaánjában, de a volt első titkár lefoglalt magának. Barátilag jegyezte meg: tudom, hogy nagyon megsínyletted ezt az évet, de látod, más az irodalom, és más a politika!

A többi néma csend, azaz: mégsem. A szerkesztőség lakásunkon búcsúbankettet tartott, s ezúttal olyasmivel tüntettek ki, amit valóban megérdemeltem: Ipolyi Arnold Magyar Mythológiájával. Búcsúzóul pedig egy miniatűr Mozgó Világot is átnyújtottak, melyben voltak rajzok, KISZ-tagkönyvfedél, s mellettük e koremlék, vers formájában:

Szerkesztőségi nagydolgozat

(piszkozat-tisztázat)

It is in memory
Krasznij Nyikoláj

*E rim-gyöngye
alkalmi rém-zöngye
ahely'tt, hogy ragyogna,
csak kukán rözögne,
ha engedné Menge-
le Mengye-
lejevics profesször,
keménykezű smasször,
jártas vivómester,
híresb, mint Pasteur,
semmit nem restell
az emberbőr-suszter,
csak úgy mond: passz, tör,
s elnyel a flaszter.*

*De időnk már lejár,
hát belibben Lehár-
dallamra egy dizóz,
kicsinyég elidöz,
hisz' roppant graciöz,
s hogy senki nem hozzá szól,
hát röviden hozzászól:*

*Rém gyöngye ez a kollektíva
— adja elő a korrekt díva.
Es felhossa ellene —
fejlesztene kellene
(veszélyes a kelleme).
De ezeket nem lehet
itt fejleszteni.*

Olyan ember kell e' hel't,
ki fej lesz tenni.

Ránk. Ide. Mellénk is.

Ki idegen,

s alkalmaz falánk kést
hidegen...

Bizony, bizony, ez a
kollektivitás

— így Pahlavi Reza —

nem jó, nem vitás.

Egyéni felelősség kell ide

az eszmei zűrzavar helibe.

Bizony, elvtárs,

ki pénz helyett most kapol vasat,

ne légy hepczés,

hidd el, van ilyen olvasat:

ez a banda

nékünk nem jó

propaganda.

Jóra nem jó:

szedd csak sorba,

s lásd be, csorba.

Nyelve inkább

a kígyónak látna hozzád,

s bélelné ki tested hosszát

mély csókjával

s tejfogával.

Ez az, no ez az,

ne remélj választ,

ha vadruhát fogtál,

ne várd a cock-tail-t,

öltse is fel azt,

hó lélek, hó zseb —

Reményi József

helyett jegyzi rendre

Szkárosi Endre.

Istenem, mit idézgettem volna mindezek után egy meglehetősen ideggyógyászatszerű építmény kies szobájában 1981 ragyogó nyarán, ha azt választom, hogy hős leszek, és társaimmal együtt vállalom, hogy inkább szűnjék meg a Mozgó Világ?! Így legalább mindketten megmaradtunk, hogy éppen a hasonló sorsú Tiszatájnak leírhassam feljelentéseink széphistóriáját.